Venner av Uganda

Uganda-nytt

Informasjonsavis for Venner av Uganda nr. 3 – 2008

50 barn og altfor få voksne

Mange barn på Sanyu Babies Home savner nærhet, men de fleste er ellers sunne og friske, forteller Anne Carling.

VaU-medlem Anne Carling og fem ansatte på Sanyu Babies Home i Kampala har hendene fulle når de skal legge 50 spedbarn og småbarn om kvelden. Anne er tilbake på Namirembe, nesten 40 år etter at hun jobbet der for Fredskorpset. Hun skriver om likheter og forskjeller på Kampala da og nå. **Side 6, 7 og 8.**

Et annet VaU-medlem, Cato N. Lund, har besøkt Gulu. Han forteller om usikkerheten og håpet om en bedre framtid i Nord-Uganda. **Side 4 og 5.**

Høstmøte – VaU 30 år

Venner av Uganda ønsker medlemmene velkommet til årets høstmøte.
Tid: **Torsdag 27. november klokken 18.00**.
Sted: **Sagene Samfunnshus, Oslo,** Kristiansands gt. 2, tvers over gata for Sagene kirke.
Buss 20, 37 eller 54 til Sagene kirke, eller buss 34 til Gråbeinsletta.

Dagsorden:

1. Åpning
2. Foreningens økonomi v/leder Tore R. Semb
3. Prosjektkomiteens årlige prosjektgjennomgang med VEDCO er nettopp avsluttet v/Bodil Bakken
4. Rapport fra VaU-medlemmers nylige besøk i Walukunyu og Kiralamba v/Ingrid Opdøl
5. Eventuelt

Møtet avsluttes med sosialt samvær.

OBS! Denne gang må vi bestille mat hos Nazar café på Sagene Samfunnshus. Det vil koste rundt 100 kroner per person. Derfor må vi be om at de **medlemmene som ønsker å noe å spise, melder fra til Tore R. Semb,** tlf. 980 71 432 eller tlf. 66 77 74 05
eller e-post: **tore.semb@c2i.net**
Vi må ha påmeldingen innen 15. november.

Styret

Lederens spalte

Monolog og dialog

Så sitter jeg her igjen og skriver ”Lederens spalte”. Det har jeg gjort mange ganger før. Det er en ting som slår meg, nemlig at det ikke kommer noen kommentarer fra leserne. Hva kan det komme av? Er det slik at det vi skriver om i Uganda-nytt er uinteressant?

Våre medlemmer er spredt utover det ganske land, og dersom vi skal få til en dialog, må det skje per post eller internett. Det er ikke tilstrekkelig å diskutere saker som angår oss alle på årsmøtene og høstmøtene, hvor det stort sett kun er folk fra Oslo-regionen som kommer.

I forbindelse med foreløpig påmelding til en påtenkt jubileumsfest i høst oppdaget jeg at veldig få benyttet seg av e-post selv om de hadde slik adresse. Det kan naturligvis være en av grunnene til manglende kommentarer og leserinnlegg. Hva mener du? Det var sannsynligvis et feilgrep å sende ut Uganda-nytt med e-post, og vi bør nok gå tilbake til å sende bladet og annen informasjon skriftlig i posten, selv om det blir noe dyrere.

La oss nå likevel anta at tilstrekkelig mange leser Uganda-nytt og annen informasjon som sendes ut, men at de likevel ikke finner det påkrevd å kommentere dette. Burde vi kanskje ha en “Lesernes spalte” i Uganda-nytt, hvor du eller andre kan ta opp ting dere har på hjertet? Hva mener du? Uganda Nytt kommer ut tre eller fire ganger i året, og neste utgave kommer ut ca en måned før årsmøtet, altså i midten av mars 2009. Da vet du det!

Så har vi også en nettside, **www.vau.no**
Her legger vi inn relevant informasjon om foreningen, Uganda-nytt, prosjekt-informasjon, leserbrev, osv. Det er også gode muligheter for leserne å legge inn sine meninger og synspunkter, ta opp saker og ting til diskusjon, men dessverre blir ikke nettsiden vår benyttet på den måten. Cato Lund er et hederlig unntak. Han skriver jevnlig interessante leserbrev fra Uganda. Det skal innrømmes at tiden er inne til å forbedre nettsiden vår og gjøre den mer brukervennlig. Det er nedsatt en gruppe som ser på den saken. Men jeg savner et større engasjement fra deg og de andre medlemmene. Send dine kommentarer til nettsiden vår, til meg:
tore.semb@c2inet

eller til Bodil, som er redaktør av Uganda-nytt:
bodil.bakken2@getmail.no

Jeg setter også stor pris på en telefon og en uformell prat om Uganda og det vi holder på med. Vi har tross alt en felles interesse og bakgrunn i Uganda.

Hvorfor er dialog så viktig? Vi er som sagt en venneforening, og venner diskuterer seg i mellom felles interesser og hva som ”rør seg”. Hva slags forening VaU skal være og hva den skal stelle med i fremtiden, er opp mye opp til deg og de andre medlemmene. Vi har i år vært gjennom en interessant diskusjon om hvordan VaU kan komme til å utvikle seg i årene som kommer, men når sant skal sies var diskusjons-forumet altfor smalt, stort sett begrenset til en gruppe oppnevnt av styret og deltakerne på årsmøtet.

Om to år vil vårt nåværende Norad-støttede prosjekt bli avsluttet, og i god tid innen da må vi ha formulert en ny Norad-søknad, dersom vi skulle ønske det. Det er ikke gitt, for det vil bety at vi må tilpasse oss Norads retningslinjer, policy og ønsker.

Forts. neste side

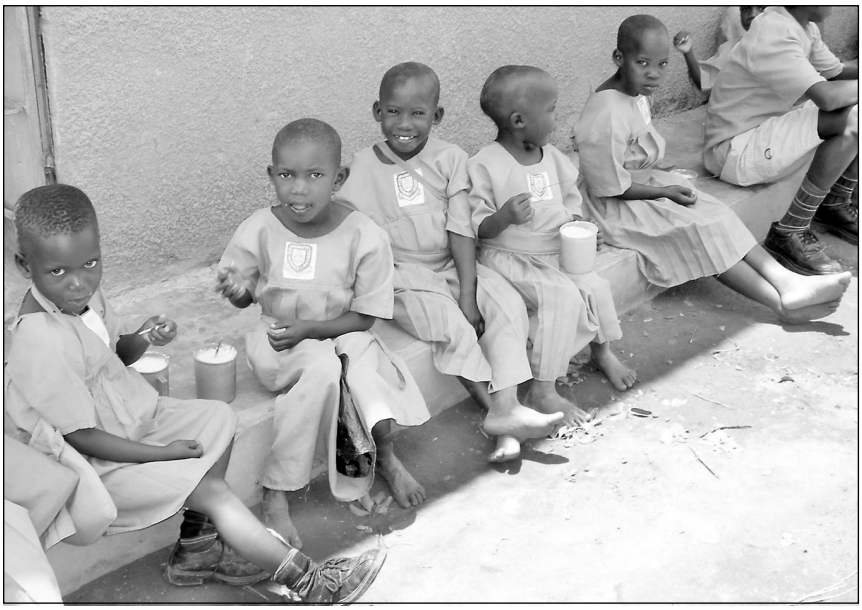

Skolejenter i Walukunyu får snart mat fra egen hage.

Begeistring for skolehagen

I Walukunyu er arbeidet med skolehagen godt i gang. VaUs skolegruppe fikk tidligere i år 10 000 kroner fra Gartnerhallen for å bistå skolen i landsbyen med å lage en skolehage.

I august var vår representant i Uganda, Cato Lund, i Walukunyu, og han forteller at det er entusiasme, rent ut sagt begeistring, blant foreldrene over prosjektet. Da Cato var der, hadde de avgrenset området og satt opp stolper på to sider og begynt å plante naturlig hegn.

Området som de hadde tenkt å bruke, er litt mindre enn de hadde forestilt seg, men det som blir liggende innenfor gjerdet er på fem-seks mål. Dessuten er det et mindre felt bak skolen på omtrent ett mål som kan brukes. Under Catos besøk var en jenteklasse i arbeid med å sette søtpoteter der.

ELBA-prosjektet lagt på is

Sosio-gruppa i VaU har arbeidert for å få i gang et prosjekt som skulle gi støtte til eldre kvinner og barn i Uganda, ELBA-prosjektet. Gruppa søkte Fagforbundet om økonomisk støtte. Forbundet har vurdert ulike løsninger for sin deltakelse, og har konkludert med at det ikke er aktuelt å inngå et slikt samarbeid. Fagforbundet støtter prosjektet som er forankret i fagforeninger, men siden ELBA faller utenfor en slik ramme, ser det seg ikke i stand til å gi penger. Sosio-gruppa arbeider videre med alternative løsninger. Det er allerede kommet inn en del penger som er øremerket ELBA-prosjektet. Disse pengene blir nå overlevert til Ugandan Old Women Welfare Foundation (UGEWFO), slik at de kan brukes til leie av lokale i Kampala og til myggnett.

Mange av de eldre må ta seg av barnebarna, fordi barnas foreldre er døde av aids.

Lederens spalte
(forts. fra forrige side)

Muligens vil vi måtte gå sammen med en eller flere andre NGO-er. Det er ikke sikkert at det vil passe oss. Vi har vært gjennom to forskjellige typer Norad-prosjekter og fått en viss erfaring. Først var det landsbyutvikling i Walukunyu og Kiralamba, som vi utførte i egen regi og med en lokal prosjektleder. Så kom VEDCO-prosjektet – jordbruksutvikling på landsbygda. Det utføres av VEDCO, med administrativ, økonomisk og til dels faglig veiledning fra VaUs prosjektgruppe. Et meget krevende, men også svært vellykket, prosjekt så langt. Norad ser ut til å være såre fornøyd med måten prosjektet blir håndtert på. Det skulle også bare mangle, med den kompetansen vi har stablet på beina.

Burde vi spinne videre på landsbyutvikling, jordbruksutvikling, eldreomsorg, utdannelse, eller kanskje videreutvikle ideen om vennskapskolene, med skolehager, ernæring, osv?

Styret og jeg er veldig interessert i dine meninger. Vi trenger dialog og ikke monolog!

Tore R. Semb

Kanskje kan disse barna i en flyktningleir i Nord-Uganda håpe på en bedre fremtid. (Foto Peter Wood, Redd Barna)

Mot en bedre fremtid i nord?

For noen uker siden var vår representant i Kampala, Cato N. Lund, i Nord-Uganda. Her er hans beretning fra et område der LRA (Herrens motstandshær) har herjet og skapt en av verdens største humanitære katastrofer.

I skrivende stund er jeg nettopp kommet hjem fra Gulu, der jeg har vært med studentene mine på feltarbeid. Som satellitter til Gulu by har Distiktsrådet (et fylkesting med atskillig mer myndighet enn tilsvarende norske) bestemt at tre små handelssentra skal oppgaderes til en bystatus som kanskje svarer noenlunde til det som i sin tid ble kalt ”ladested” i Norge, her heter det ”Town Board”. Alle tre ligger 20-30 kilometer fra Gulu by og er av den typen som gjerne oppstår der veier av noen betydning krysser hverandre.

Gulu vokser

Gulu er den raskest voksende byregionen i Uganda, nå som LRA (The Lord’s Resistance Army) er jaget gjennom Sudan til Kongo og Den sentralafrikanske republikk. Dersom den fredsprosessen som begynte for 26 måneder siden endelig får en formell avslutning med Joseph Konys underskrift, kan presset på byen bli større enn den kan tåle.

Distriktsrådet ønsker med andre ord å etablere en buffer som kan ta av for det støtet man ser for seg.

I tillegg til butikkene, noe permanent bebyggelse og en misjonsstasjon, er det også en leir for internt fordrevne på disse stedene.

Stedene trenger en plan for arealbruk og infrastruktur, og det er oppgaven mine studenter arbeider med dette semesteret. Veikrysset i denne omgangen heter Opit. Dersom vi lykkes med å gi fornuftige innspill til Distriktets egen planlegging, vil vi gjenta opplegget neste år i Palenga, som ligger ved Kampalaveien sørover fra Gulu.

Få av studentene hadde vært nord for Karumafallene i Nilen før, jeg tror det var en nyttig oppdagelse for dem å se at Uganda er atskillig mer enn Kampala og det stedet sør- eller vestpå de kommer fra.

Vil nødig flytte

Selv om leirene er i ferd med delvis å tømmes etter hvert som folk fester lit til at terroren ikke vil komme tilbake, er det en god del som nødig vil flytte. Dels dreier det seg om mennesker som har sine opprinnelige hjemsteder så nær leiren at de kan dyrke jorden sin derfra, dels er det ganske mange som ikke har noe forhold til familiens hjemstavn fordi de er født og oppvokst i leiren. Om hyttene erstattes med permanente hus, foretrekker disse menneskene å bli i den relative tryggheten som en bymessig sammenheng kan gi dem. Bekymringsfulle meldinger i det siste om ny LRA-aktivitet i Kongo og Sørsudan bidrar heller ikke til å styrke ønsket om å forlate leirene.

Jord ligger brakk

Den ene av de to kollegene mine som var med på turen, hadde aldri vært i Gulu før og festet seg ved all jorden som tilsynelatende lå brakk. Han syntes ikke han kunne se spor av ordentlig landbruk noe sted. Til dels har han ganske rett, store deler av landet i nord har ikke vært dyrket på lang tid, og det går langsomt å erstatte buskaset med matvekster. Men det skjer, ting som har vært borte lenge, er tilgjengelige på markedet i Gulu nå.

Om det i det hele tatt vil la seg gjøre, kan det ta enda lengre tid å dyrke opp igjen den rike kulturen i Acholiland enn på ny å få jorden til å gi grøde. Dans, musikk og fortellinger har bokstavelig talt hatt trange kår i leirene. De mer enn tyve årene med uro, usikkerhet og terror har betydd et kulturtap det ikke er mulig å måle.

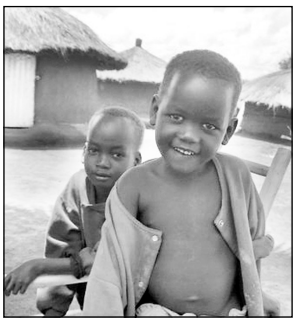

Mange er usikre på om terroren er borte og vil nødig flytte hjem igjen. Og mange er født i flyktningleirene.

(Begge foto Peter Wood, Redd Barna)

Gulu er en renere by enn Kampala nå, det skal det jo ikke så mye til. Søppel og skrot blir fjernet fra gatene hver eneste morgen, og folk ser ut til å anstrenge seg for ikke å søle til. Slik blir den forsiktige optimismen synlig, ting kan holdes i orden, for det er ingen grunn lenger til frykte at det springer en bombe i morgen som ødelegger alt.

Jo, det går an å vente en bedre fremtid nord i Uganda, med eller uten Joseph Konys underskrift på et papir. Han er i ferd med å bli irrelevant der han gjemmer seg i Kongos urskog. Selv om han ennå en tid kan spre terror i den nordøstre delen av Kongo og sørvest i Sørsudan, er det gode grunner til både å håpe og tro at det er de siste krampetrekningene vi ser.

"De mer enn tyve årene med uro, usikkerhet og terror har betydd et kulturtap det ikke er mulig å måle."

Tilbake til Namirembe

"Langs veien er det små butikker, folk som vasker biler, koker mat, spiser, vasker klær, på mange måter likt som det var."

Nesten 40 år etter at hun var fredskorps-deltaker på døveskolen i Kampala, er Anne Carling tilbake på Namirembe. Anne er medlem av VaUs prosjektkomite.

Noen av dere vet, mange vet ikke, at jeg har slått meg ned i Uganda igjen for en periode. Det er nesten nøyaktig 39 år siden jeg begynte på kurs på Frambu for å reise ut i Fredskorpset. Den gangen ble jeg plassert på døveskolen på Namirembe. Denne gangen har jeg valgt å være syv måneder på Sanyu Babies Home og arbeide som frivillig. Jeg bor og arbeider på barnehjemmet, som ligger bare noen hundre meter opp i veien fra den gamle døveskolen.

For noen dager siden gikk jeg den veien jeg pleide å kjøre fra rundkjøringen ved Susanna Night Club opp til det gamle huset mitt. Det var en merkelig opplevelse. På den ene siden virket det veldig lenge siden og mye var nytt, men på den andre siden kjentes det som om jeg kunne gått noe av veien i blinde, så godt kjente jeg den igjen.

Anne Carling med en liten beboer på Sanyu Babies Home i Kampala.

Naturlig valg

Ideen om å reise til Uganda og jobbe igjen har ligget i meg lenge, men det var først da jeg besøkte det store Watoto Barnehjemmet i mars 2007 at ideen tok mer form. Jeg visste at jeg i tilfelle ville jobbe med helt små barn, og da var Sanyu Babies Home et naturlig valg. Så har livet mitt lagt seg sånn til rette at jeg kunne reise 1. september.

Har så Uganda forandret seg mye på de nesten 40 årene som har gått siden jeg kom hit første gang? Ja og nei. Menneskene er de samme, blide og livlige, den samme røde jorden fester seg på alt, trærne, blomstene gror overalt og lyden av fugler og sikader om kvelden er den samme. Men det har kommet flere lyder. Her lager den stadig økende trafikken en jevn dur nesten hele døgnet, og flere ganger om dagen hører jeg høyttaleren fra den enorme moskeen som ligger nedenfor her. Det er Afrikas største moské sør for Sahara. Det har også kommet en ny type søppel, plastposer. Det er utrolig mye plastposesøppel overalt.

Går til byen

Når jeg skal til byen, går jeg. Det tar ca. 40 minutter. Jeg går Namirembe Road. Først balanserer jeg langs grøftekanten for ikke å bli kjørt den av en av de tusenvis av boda-bodaene som farer mellom bilene. Det er mopeder som frakter folk – og alt mulig annet også. De er livsfarlige, og jeg kommer ikke til å tørre å sitte på med en, det er bedre å gå. Jeg leste nylig at det er 40 000 av dem, men at bare 2500 har lisens til å frakte passasjerer.

Langs veien er det små butikker, folk som vasker biler, koker mat, spiser, vasker klær, på mange måter likt som det var. Men jeg går forbi to internett-kafeer, det er nytt. Så passerer jeg Old

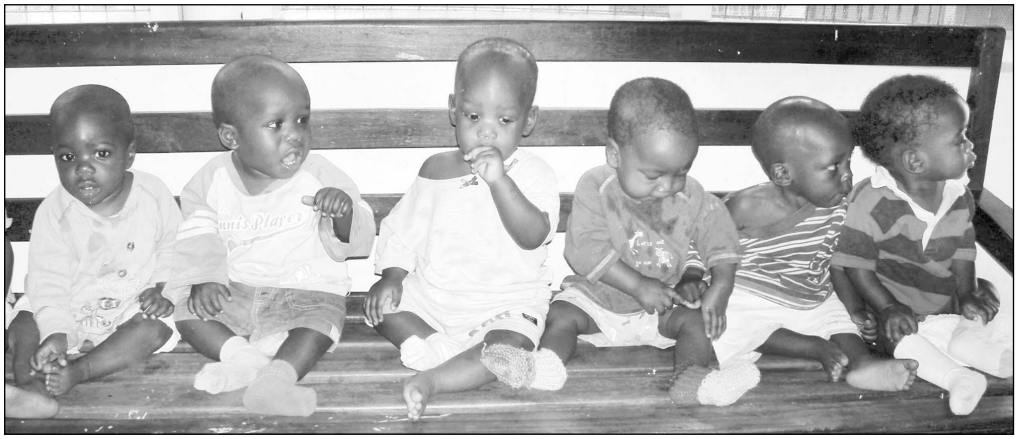

De fleste barna på Sanyu Babies Home ser sunne og friske ut.

Kampala, hvor den store moskeen ligger og kommer nedover bakken mot dumpa hvor den gamle og nye taxi-parken er og det store markedet.

Nedover bakken var det før fine indiske butikker hvor de solgte klær og stoffer. De er ikke der lenger. Nå er det mer eller mindre shabby butikker. På den andre siden av gaten, hvor jeg går, er fortauet bredt, og der sitter eller går gatebarn mer eller mindre apatiske. Det er også nytt. Jeg tar på meg en streng og bestemt ansiktsmaske som sier: ”Prøv dere ikke på meg, jeg gir dere ingenting.” Det smerter, og jeg gruer for den delen av veien hver gang.

Føles trygt

Nede i dumpa og i bakken opp mot Kampala Road er det tettpakket av biler, mopeder, mennesker, butikker og gatesalg. Det selges alt fra lommetørkler, sko, skrivebøker, mobiltelefoner, klær og strykejern, for bare å nevne noe. Det var et travelt område av byen før også, men ikke sånn som nå. Jeg tråkler meg frem, av og til på gaten og av og til på fortauet. Det gjelder ikke å tråkke på noe eller noen. Det er sjelden jeg ser andre hvite mennesker der, men jeg føler meg ikke på noen måte utrygg. Jeg tror ikke Kampala er blitt en mindre trygg by på de årene som har gått. Kanskje tvert imot? Men trafikken dreper. Jeg leste at gjennomsnittlig 40 mennesker dør i trafikken i Kampala hver måned.

Så kommer jeg opp til Speke eller Mosa Court, en annen verden, hvor jeg kan sette meg og kjøpe noe å drikke blant andre hvite mennesker. Skjønt det er kommet mange flere velstående ugandere som også sitter på disse stedene.

Jeg har vært mange ganger i Uganda siden en del av oss var på tur hit i 1994, ved begynnelsen av Venner av Ugandas første prosjekt. Av og til har reisene vært prosjektoppfølging, andre ganger har det vært besøk hos en gammel elev fra Døveskolen. Reisene har aldri vært på mer enn et par uker. Det slår meg nå hvor totalt forskjellig det er å komme på prosjektreise, reise ut og se på prosjektet for så å vende tilbake til Mosa Court om kvelden, og det å bo og arbeide på grasrota sånn som jeg gjør nå. Jeg får en helt annen smak av Uganda, selv om jeg nå også er privilegert i og med at jeg selv bestemmer arbeidstiden min og jeg bor bra. Jeg bor ikke så fint som da jeg var fredskorpser, men det er helt greit, i alle fall de dagene det er vann i kranene og strømmen er på. Her jobber jeg sammen med kvinner med lange arbeidsdager, lite fri, dårlig lønn og med mange barn hjemme.

“Hvis jeg eller noen av de andre voksne sitter ned, er det en rå kamp om en plass på fanget.”

Sanyu Babies Home

Sanyu Babies Home er et barnehjem for barn fra 0 til 3 år. Det er kommet ni nye barn bare på den korte tiden jeg har vært her. To av dem nesten nyfødte, funnet i bushen, antagelig for tidlig født, en nyfødt laget i en pappeske utenfor porten en tidlig morgen og en forlatt i en taxi som kom fra Fort Portal. Det er mange triste skjebner som gjør sterkt inntrykk.

Nå er det over 50 barn her og altfor få hender til å stelle dem. Det er mange frivillige som kommer her og jobber, men det er sjelden de er her når de trengs mest, for eksempel om kvelden når de er fem ansatte her til å mate, stelle og legge 50 barn. Det var et sjokk for meg å være med på det i starten, alt kaoset. Jeg fikk stukket en tallerken i hånden med beskjed om å mate noen av de ti små barna som satt på en benk foran meg, mer eller mindre i stand til å sitte selv. Litt kom i munnen på dem da jeg begynte å bruke fingrene i stedet for skjeer, men det meste gikk på gulvet. Så var det flasker med velling. De gikk helt på omgang ut fra hvem som var mest ivrig.

(Forts. neste side)

Tilbake til Namirembe (forts. fra forrige side)

Tøff tone, humor og omsorg

Å få 25 barn til å ta av seg buksene og sitte på potte mens de yngste blir stelt og lagt, er heller ikke lett. Jeg må beundre personalet som mer eller mindre får det til, selv om tonen de bruker overfor barna i blant er litt vel tøff for meg. Men når jeg opplever hvilken varme, humor og omsorg de har i andre situasjoner, er det lettere. Det er i det hele tatt interessant for meg å oppleve hvordan perspektivet mitt endrer seg. Mens jeg i starten var sjokkert over alt jeg så som ikke var bra, ser jeg nå mer av det gode og at barna her stort sett ser sunne og friske ut. Selv om her er noen triste og apatiske barn, er overvekten livlige, glade og aktive barn. MEN hvert eneste barn har et stort underskudd på nærhet, og det er trist. Hvis jeg eller noen av de andre voksne sitter ned, er det en rå kamp om en plass på fanget.

Jeg er glad jeg har mye trening å stelle og håndtere babyer. Om morgenen, når 20 babyer skal bades, stelles og mates av tre, fire mennesker, er det godt ikke å behøve å tenke på hvordan jeg skal få på en bleie, men kan konsentrere meg om å få kontakt med det enkelte barnet jeg har foran meg. Da gjelder det også å la være å høre at det er andre barn rundt som gråter, så lenge jeg ikke kan gjøre noe med det. Jeg får mange små smil når jeg steller eller leker. Det varmer, og jeg vet at det gjør barna godt.

Jeg kunne arbeide nesten døgnet rundt, men vanligvis begynner jeg kl. 7.30 om morgenen, jobber til kl. 13 og tar så lunsjpause. Når jeg begynner igjen varierer litt, men jeg trengs mest fra kl. 17 og frem til alle er lagt ca. 19.30. Det kjennes som en gave å få legge barna i sengene sine, bre over tepper, si god natt og se hvordan de legger seg til når jeg henger myggnettet over sengen.

Besøk i Kiralamba

8. oktober var jeg en tur til Kiralamba. Det mest gledelige der var å se at Aases og mine anstrengelser for å få skiftet ut en helt ubrukelig headmaster har lykkes. Det er nå en kvinnelig headmaster som virket engasjert. Ingen hadde fortalt henne noe om NOFU/VaU eller vennskapskolen i Norge. Elevtallet har økt siden hun kom i februar, og neste år håper de å ha syvende klasse igjen. Ellers var økonomien et stort problem. Tilskuddet fra Government var f. eks. i juli på 200 000 ugs. Det er litt over kr. 600 og skal dekke alt, bortsett fra de lærerlønnene som dekkes av government. Det er mye å ta tak i for vennskapskolen i Norge. Særlig er det et stort behov for sisterner for å samle regnvann. Men kjøkkenet som Sætre skole ga støtte til, fungerer fint. Det kokes grøt til barna hver dag.

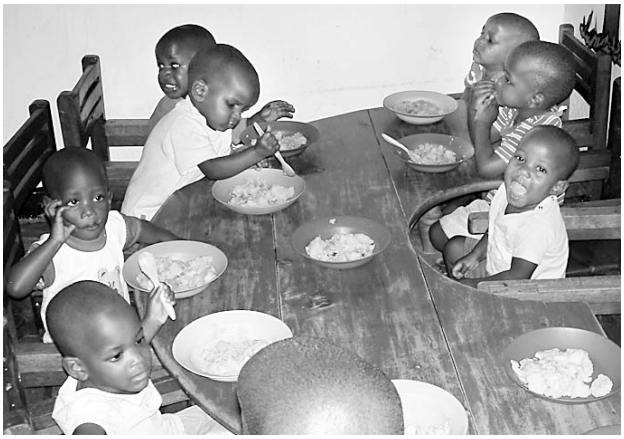

Glade og aktive unger på barnehjemmet.

Heldig

Jeg er ennå i starten på oppholdet mitt her. Det er mye som er vanskelig og frustrerende, og jeg kommer helt sikkert til å få dager hvor jeg ønsker meg langt bort, men det har jeg hjemme i Norge også.

Jeg har en god venn som sier til meg, ”Du er heldig du, Anne!” Det er ikke alltid det føles sånn, men ja, jeg er heldig. Jeg er heldig som i en alder av 63 år har helse, mot, økonomi og frihet til å kunne oppleve å bo og arbeide i dette fantastiske landet i noen måneder og virkelig føle at jeg gjør nytte for meg. Det vil jeg komme til å leve på resten av livet.

Min e-post adresse: dacarlin@online.no

Venner av Uganda

Postboks 6652 St. Olavs plass
0129 Oslo
www.vau.no

konto medlemskontingent:
0530 07 84595

gavekonto:
0539 16 80770

Leder: Tore R. Semb,
tlf. 67 77 74 05
tore.semb@c2i.net

Leder for prosjektkomiteen:
Jan Løvholt, tlf. 66 98 87 58
jan.lovholt@peab.no

Redaksjon/layout Uganda-nytt:
Bodil Bakken, tlf. 900 57 859
bodil.bakken2@getmail.no

Redaktør på nett:
Carl Emil Petersen, tlf. 916 03 343
carl.e.p@online.no